

# ‘Basisinkomen kan werkloosheid verergeren’

Gewoon geld geven zonder doelgericht problemen aan te pakken, zal de situatie van langdurig werklozen niet verbeteren. Dat besluit nieuw onderzoek over het Finse experiment met een basisinkomen.

Korneel Delbeke

Finland, waar corona ook toeslaat, experimenteert met een basisinkomen voor werklozen. [epa-efe](#)

Wat gebeurt er als werklozen geen uitkering krijgen, maar een onvoorwaardelijk inkomen? Het strookt niet met het mantra ‘voor wat hoort wat’, maar voorstanders zien in zo’n vorm van basisinkomen een kans om het bureaucratische bijstandssysteem eenvoudiger te maken. Werklozen verliezen geen energie met een legertje ambtenaren ervan te overtuigen dat ze actief naar een baan zoeken, luidt de redenering. En omdat het inkomen – in tegenstelling tot een uitkering – onvoorwaardelijk is, loert geen werkloosheidsval om de hoek, waarbij werklozen een baan weigeren omdat ze amper meer betaalt dan de uitkering.

Op papier klinkt het logisch, maar in de praktijk blijkt zo’n basisinkomen weinig werkgelegenheidseffecten te sorteren, leert een nieuwe [analyse](#) door EconPol (het Europese netwerk voor economisch en fiscaal beleidsonderzoek) van een grootschalig experiment in Finland. Daarbij kregen 2.000 willekeurig gekozen werkloze Finnen twee jaar lang 560 euro per maand op hun rekening gestort. Ondanks de ‘sterkere stimuleringsmaatregelen’, aldus de auteurs van de studie, gingen de werklozen niet sneller aan de slag dan een controlegroep, die een klassieke uitkering ontving.

## Hoge prijs, weinig effecten

Bij eerdere [analyses](#) van het Finse experiment merkten voorstanders op dat werklozen met een basisinkomen ook niet trager een baan vinden dan zij die met de stok werden aangespoord. Maar de onderzoekers van EconPol (Jouko Verho, Ohto Kanninen en Kari Hämäläinen) wijzen erop dat de maatregel te duur is voor de beperkte werkgelegenheidseffecten. Om de maatregel te financieren zouden de belastingen omhoog moeten, wat een negatief effect zou hebben op de werkgelegenheid.

De onderzoekers zien verder ook weinig bureaucratische obstakels in de bestaande Finse uitkeringen, doordat werkloosheidsaanvragen vandaag makkelijker online zijn in te vullen. ‘Velen bleven ze invullen, terwijl het niet nodig was’, klinkt het.

Uiteindelijk, besluiten de onderzoekers, is ‘er een reële mogelijkheid dat een goedbedoeld beleid het werkloosheidsprobleem verergert’, omdat de monetaire prikkels actieve arbeidsmarktprogramma’s uithollen. Zeker in Europese landen waar relatief hoge minimumlonen gelden en nu al uitgebreide sociale vangnetten zijn, blijkt extra geld een weinig efficiënt instrument om langdurig werklozen aan de slag te helpen. Met een doelgericht beleid zijn ze beter af, argumenteren de onderzoekers.

### **Geen echt basisinkomen**

Het Finse experiment zal de discussie tussen voor- en tegenstanders van een universeel basisinkomen niet beslechten. Daarvoor was het veel te beperkt. Nochtans had hoofdonderzoeker Olli Kangas grote ambities in zijn initiële opzet. Tienduizend Finnen, of ze nu werkten of niet, zouden maandelijks een basisinkomen van 800 euro krijgen. Maar de regering in Helsinki stuurde het experiment bij en besloot uiteindelijk een lager bedrag aan een beperkte groep werklozen toe te kennen. ‘Politici zijn net kleine jongens met speelgoedautootjes, die verveeld raken en iets anders willen doen’, hekelde Kangas in *The Economist*.

Een doorgedreven, universeel basisinkomen zal er waarschijnlijk nooit komen, maar steeds meer landen en regio’s – waaronder onlangs nog Duitsland en Californië – experimenteren met de principes. Ook de coronacrisis, die wereldwijd miljoenen mensen (tijdelijk) werkloos maakte, blies het eeuwenoude idee nieuw leven in. Zonder doelbewust plan werden werkloosheidsuitkeringen massaal versoepeld, en kregen zelfstandigen premies om het hoofd boven water te houden.